

Aanval op Duitse verzorgingsstaat

Meinhard Miegels 'deformierte Gesellschaft'

Boeken - 12 juni 2003

(12 juni 2003) In Duitsland staat een reusachtige pomp. Aan de ene kant zuigt het apparaat dagelijks 1,5 miljard euro uit de Duitse economie. Aan de andere kant financiert het daarmee sociale voorzieningen. De grote Duitse pomp is lens. De wetenschapper/polemist Meinhard Miegel dringt al jaren aan op een ingrijpende revisie van het mechanisme voor herverdeling. Bovendien vraagt hij zich af of een kleiner model pomp niet veel efficiënter zou zijn. In zijn boek 'Die deformierte Gesellschaft' spuit hij zijn gal op de Duitse [verzorgingsstaat](#).

Miegel is al sinds eind jaren zeventig directeur van het door Kurt Biedenkopf (CDU) opgerichte [Institut für Wirtschaft und Gesellschaft \(IWG\)](#) in Bonn. Zijn pleidooi voor hervormingen bouwt hij in wezen op twee argumenten. De Duitse welvaartsstaat past niet meer bij de huidige samenleving, analyseert hij. De bevolkingsopbouw en ingrijpende wijzigingen in arbeidsprocessen en arbeidsmarkt brengen het oude stelsel financieel in de knel. Vergrijzing betekent bijvoorbeeld dat steeds minder mensen steeds hogere lasten moeten dragen.

Het tweede argument is politiek-ideologisch van aard. De verzorgingsstaat is zo alomvattend dat ze op den duur onmondige burgers kweekt die voor elk wissewasje een beroep doen op de staat en bang zijn voor eigen initiatief. Duitsland, zegt Miegel, kweekt "lallende Kinder".

Beide argumenten heeft Miegel vorig jaar gebundeld in een zeer leesbaar boek, 'Die deformierte Gesellschaft', de misvormde samenleving. De titel is een verwijzing naar een pleidooi van voormalig CDU-bondskanselier Ludwig Erhard voor een 'formierte' samenleving, een samenleving van mondige burgers. De ondertitel is licht alarmerend van toon: 'hoe de Duitsers hun werkelijkheid verdringen'. De problemen van de verzorgingsstaat zijn al lang genoegzaam bekend en de Duitsers hebben, volgens Miegel, een bijzondere gave ontwikkeld om ze te ontkennen.

In 'Die deformierte Gesellschaft' toont Miegel met een overdaad aan feiten aan dat de bevolkingsopbouw en wijziging in arbeidsprocessen de verzorgingsstaat

voor grote problemen plaatst. Op die analyses valt niet veel af te dingen. Zijn kritiek op de bemoeizucht van de staat en het gebrek aan keuzevrijheid voor het individu is begrijpelijk ook als men zijn liberale uitgangspunt niet deelt. Aanvechtbaar is daarentegen zijn stelling dat de verzorgingsstaat leidt tot culturele verloedering.

Het staat buiten kijf dat Duitsers hoge verwachtingen hebben van de staat als het gaat om gezondheidszorg en pensioenvoorziening. En er bestaat inderdaad een opmerkelijk verschil tussen de mate van zelfstandigheid die een Duitse burger op alle terreinen des levens moet ontplooiën, maar die niet van hem verwacht wordt als het erom gaat zich in te dekken tegen de tegenslag die in elk mensenleven onvermijdelijk een keer komt.

Maar Miegel gaat nog een stap verder. Hij suggereert dat het gebrek aan eigen initiatief in één domein van het leven op den duur de hele cultuur devalueert. Het mag niet verbazen, schrijft hij, dat de 'infantilisering' toeneemt en *Blödelbarden* (flauwe grappenmakers) cultureel de toon zetten. Het is niet erg aannemelijk dat burgers die zich privé verzekeren tegen ziektekosten immuun zijn voor culturele hoogstandjes als 'Big Brother' of 'Deutschland sucht den Superstar', de Duitse 'Idols'.

Miegel is behalve wetenschapper ook een markant deelnemer aan het publieke debat. Dit voorjaar zag een nieuwe politieke organisatie het licht, [Der Bürgerkonvent](#). Woordvoerder: prof. dr. Meinhard Miegel. De club wil een platform bieden voor ontevreden burgers die vinden dat er lang genoeg gepraat is en het nu hoog tijd wordt voor actie. De burgerconventie wil afrekenen met de zogenoemde [Reformstau](#). "Deutschland ist besser als jetzt", was de boodschap van een omvangrijke campagne in de media. Op de website leest het hoofdstukje 'feiten en argumenten' als een beknopte samenvatting van Miegels boek. De recepten van Miegel zouden de Duitse verzorgingsstaat op den duur beslist goed doen, maar het is zeer de vraag of daarmee ook de Duitse cultuur te redden is.

Michel Kerres is correspondent in Duitsland voor het [NRC Handelsblad](#).

- Meinhard Miegel: Die deformierte Gesellschaft - wie die Deutschen ihre Wirklichkeit verdrängen. Propyläen; 303 pagina's; 22 euro. ISBN 3 549 07154 X

Recensies:

[Die Zeit](#)

[Tageszeitung](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2611/aanval-op-duitse-verzorgingsstaat>